

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0526U000045

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-02-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вакуленко Віталій Леонідович

2. Vitalii L. Vakulenko

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 08.00.03

Назва наукової спеціальності: Економіка та управління національним господарством

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 05-03-2026

Спеціальність за освітою: Облік і аудит

Місце роботи здобувача: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.004.01

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 05.11.45, 06.71.15, 06.71.07

Тема дисертації:

1. Регулювання аграрного ринку в умовах забезпечення продовольчої безпеки України
2. Regulation of the Agrarian Market in the Context of Ensuring Ukraine's Food Security

Реферат:

1. У роботі досліджено еволюцію наукових підходів щодо регулювання аграрних ринків: починаючи від ранніх концепцій державного втручання до сучасних інтегрованих моделей, що поєднують ринкові механізми з цілеспрямованою аграрною політикою. Автором проаналізовано внесок класичних і сучасних економічних шкіл, зокрема ідей Адам Сміт, Джон Мейнард Кейнс, Мілтон Фрідмен, у формування інструментарію державного впливу на аграрний сектор. Встановлено, що сучасна модель регулювання аграрного ринку базується на інтеграції економічних, правових, організаційних та інституційних механізмів із пріоритетом непрямих фінансово-економічних інструментів. Запропоновано визначення «продовольчої безпеки в умовах воєнного стану». Показано, що ефективне функціонування аграрного ринку залежить від платоспроможного попиту, взаємодії попиту та пропозиції, ринкової рівноваги та розвитку інфраструктури, а також від наявності комплексного державного регулювання, яке враховує зовнішні виклики (зокрема

воєнний стан) та глобальні економічні трансформації. Розроблено нову парадигму продовольчої безпеки, яка ґрунтується на принципах самозабезпечення, імпортозаміщення, стратегічного резервування, логістичної адаптивності, кластеризації, цифрового моніторингу та комплексного управління ресурсами, що дозволяє мінімізувати ризики і забезпечити економічну доступність продовольства. Проведено порівняльний аналіз міжнародних і національних методик оцінювання продовольчої безпеки та визначено обмеженість вітчизняної системи індикаторів, яка зосереджується переважно на наявності продовольства та стратегічних запасах. Запропоновано вдосконалити методологію оцінки за рахунок інтеграції економічних, соціальних, екологічних та інституційних параметрів, а також введення нового індикатора стійкості органічного аграрного виробництва. Проведено аналіз стану аграрного сектору України у 2017–2025 рр., встановлено тенденції скорочення посівних площ, а також трансформації логістичних маршрутів експорту. Встановлено, що криза логістики, дефіцит складських потужностей та зростання витрат на доставку вантажів вимагають оптимізації інфраструктури, вдосконалення управління транспортними маршрутами, створення нових експортних коридорів і адаптації фінансових механізмів між учасниками ринку для забезпечення продовольчої безпеки. Виявлено, що забезпечення стабільності та конкурентоспроможності аграрного сектору потребує диверсифікації виробництва, розвитку інфраструктури, модернізації об'єктів зберігання і переробки продукції, а також стратегічної координації між державою та приватним сектором для підтримки ефективного функціонування ланцюга «виробництво – перероблення – зберігання – постачання». Доведено наявність дисбалансу між темпами зростання цін на продовольство та доходами населення, що створює ризики економічної недоступності продуктів харчування та підкреслює необхідність комплексного державного регулювання. Для прогнозування розвитку аграрного сектору побудовано економіко-математичні моделі, що демонструють залежність обсягів виробництва окремих культур від врожайності та площ посівів, а також визначають обмежений вплив капітальних інвестицій у короткостроковій перспективі. Розроблено сценарії розвитку до 2030 р., які передбачають поступове відновлення виробничого потенціалу за умов розмінування територій, модернізації виробництва та залучення інвестицій. Встановлено, що ефективне поєднання державної підтримки, адаптації виробництва, управління запасами та місцевих продовольчих резервів дозволяє швидко реагувати на надзвичайні ситуації, зменшувати ризики, підтримувати ринкову рівновагу і забезпечувати довгострокову продовольчу безпеку.

2. The study examines the evolution of scientific approaches to agrarian market regulation, from early concepts of state intervention to modern integrated models that combine market mechanisms with targeted agricultural policy. The author analyzes the contributions of classical and contemporary economic schools, including the ideas of Adam Smith, John Maynard Keynes, and Milton Friedman, in shaping the toolkit for state influence on the agrarian sector. It is established that the contemporary model of agrarian market regulation relies on the integration of economic, legal, organizational, and institutional mechanisms, with a particular emphasis on indirect financial and economic instruments. A definition of «food security under martial law» is proposed. The study demonstrates that the effective functioning of the agrarian market depends on solvent demand, the interaction of supply and demand, market equilibrium, infrastructure development, and comprehensive state regulation that accounts for external challenges – including martial law – and global economic transformations. A new paradigm of food security is developed, based on the principles of selfsufficiency, import substitution, strategic reserves, logistical adaptability, clustering, digital monitoring, and integrated resource management, which collectively minimize risks and ensure the economic accessibility of food. A comparative analysis of international and national food security assessment methodologies reveals the limitations of Ukraine's domestic indicator system, which primarily focuses on food availability and strategic reserves. The dissertation proposes an enhanced methodology integrating economic, social, environmental, and institutional parameters, including a novel indicator: the sustainability of organic agricultural production. The dissertation analyzes the Ukrainian agrarian sector in 2017–2025, identifying trends in reduced sown areas and transformations in export logistics. It establishes that the logistics crisis, storage shortages, and rising transportation costs necessitate infrastructure optimization, improved transport management, creation of new export corridors, and adaptation of financial mechanisms among market participants to ensure food security. Ensuring the stability and ompetitiveness of the agrarian

sector requires production diversification, infrastructure development, modernization of storage and processing facilities, and strategic coordination between the state and private sector to maintain an effective «production – processing – storage – supply» chain. The research confirms a significant imbalance between food price growth and household incomes, posing risks of economic inaccessibility and emphasizing the need for comprehensive state regulation. For forecasting the development of the agricultural sector, econometric and mathematical models have been constructed, demonstrating the dependence of production volumes of individual crops on yield and sown area, while also identifying the limited impact of capital investments in the short term. Development scenarios up to 2030 have been elaborated, projecting the gradual restoration of production potential under conditions of demining, modernization of production, and attraction of investment. It has been established that an effective combination of state support, production adaptation, inventory management, and local food reserves enables rapid response to emergencies, mitigates risks, maintains market equilibrium, and ensures long-term food security.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Kvasha S., Andrei P., Mancini M., Vakulenko V. Food security in Ukraine today's conditions. *International Journal of Food Sciences and Nutrition*. 2024. Vol. 75 (6). P. 622–636.
- Kvasha S., Pavlenko O., Vakulenko V., Moroz M., Liu X. Diet of Ukrainian citizens as a component of food security in the conditions of the martial law. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2024. Vol. 10 (1). P. 228–259.
- Baidala V., Butenko V., Yastrebov P., Vakulenko V., Liu X. Assessing the level of organic farming development in the European countries. *Environmental Economics*. 2024. Vol. 15 (1). P. 2–15.
- Kvasha S., Pavlenko O., Vakulenko V. Organizational and economic support for food security in the context of extraordinary challenges. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. Vol. 10 (2). P. 123–133.
- Kruk O., Ugnivenko A., Antoniuk T., Kolisnyk O., Nosevych D., Tolok S., Vakulenko V. Quality of bull beef of the Ukrainian black and white dairy breed in dependence on the development of subcutaneous adipose tissue. *Slovak Journal of Food Sciences*. 2023. Vol. 17. P. 997–1008.
- Вакуленко В. Л., Юнтао Л., Сметан Д. С. Аналіз рівня цифровізації сільськогосподарських підприємств України у період воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69.
- Вакуленко В. Л., Лю Ю., Лю С. Автоматизація процесів управління витратами у сільському господарстві: синергія інформаційного забезпечення і виробничих потреб. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 6 (15). С. 114–118.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л. Конкурентоспроможність української аграрної продукції на зовнішніх ринках. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л. Нові виклики нормативноправового забезпечення вступу України до Європейського Союзу. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2023. № 27. С. 29–33.
- Вакуленко В. Л. Теоретичні засади бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах воєнного стану. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 5 (14). С. 276–283.

- ваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л. Базові цілі спільної аграрної політики європейських країн та еволюція розвитку ПВЗВТ Україна – ЄС. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки. 2024. Вип. 3 (75). С. 129–133.
- Вакуленко В. Л., Сметан Д. С., Юнтао Л. Методологічні засади оцінювання процесу управління виробничими процесами сільськогосподарських підприємств в умовах воєнного стану. Управління змінами та інновації. 2024. № 10. С. 66–70.
- Вакуленко В. Л., Мялковський В. А., Лю Ю. Спеціалізація виробництва як фактор формування ефективного управління витратами галузі рослинництва в умовах сьогодення. Трансформаційна економіка. 2024. № 2 (07). С. 13–16.
- Вакуленко В. Л., Мялковський В. А., Лю Ю. Оптимізація витрат виробництва продукції рослинництва на прифронтових територіях. Збірник наукових праць Державного податкового університету. 2024. № 1. С. 3–7.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності аграрного сектору економіки України в умовах воєнного стану. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки. 2024. № 2 (74). С. 40–45.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л., Мороз М. А. Особливості формування міжнародних економічних відносин в умовах воєнного стану. Сталий розвиток економіки. 2024. № 2 (49). С. 218–222.
- Вакуленко В. Л., Мялковський В. А., Юнтао Л. Шляхи підвищення ефективності управління витратами виробництва продукції рослинництва в умовах воєнного стану. Підприємництво і торгівля. 2024. № 40. С. 14–19.
- Кваша С. М., Вакуленко В. Л., Павленко О. М., Юнтао Л. Ретроспективний аналіз споживчого кошика населення та зміни в споживанні продуктів харчування населенням України. Економічний простір. 2024. № 190. С. 330–334.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л., Мороз М. А. Особливості диференціації вартості харчування за соціальними групами населення в нинішніх умовах. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2024. № 19. С. 62–68.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л. Наукові засади розвитку зовнішньоекономічної діяльності в контексті міжнародних відносин України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2024. № 61.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л., Мороз М. А. Аналіз доступності запасів зерна у державних ресурсах України як індикатора продовольчої безпеки. Економічний простір. 2024. № 189. С. 344–348.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л. Продовольча незалежність України за окремими товарними групами споживання в умовах сьогодення. Економіка та суспільство. 2024. № 60.
- Кваша С. М., Вакуленко В. Л., Мороз М. А. Забезпечення добової енергетичної цінності раціону людини як індикатора продовольчої безпеки громадян України в умовах воєнного стану. Цифрова економіка та економічна безпека. 2024. № 1 (10). С. 74–79.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л. Стратегічні пріоритети розвитку ЗЕД аграрної галузі України. Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2024. № 51. С. 45–49.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л. Державне регулювання розвитку експорту-імпорту в нинішніх умовах воєнного стану. Науковий погляд: економіка та управління. 2024. № 3 (87). С. 17–21.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л. Стан виробництва та споживання харчових продуктів в Україні в умовах сьогодення. Економіка та суспільство. 2023. № 58.
- Вакуленко В. Л., Мялковський В. А., Сяовей Л. Організація системи інформаційного забезпечення управління витратами сільськогосподарських підприємств. Економіка та суспільство. 2023. № 57.
- Кваша С. М., Вакуленко В. Л. Теоретичні основи продовольчої безпеки в умовах сьогодення. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2023. № 4 (87). С. 419–428.
- Кваша С. М., Вакуленко В. Л. Спільна аграрна політика Європейського Союзу: досвід та перспективи для України. Науковий економічний журнал «Інтелект-XXI». 2023. № 4. С. 9–13.

- Вакуленко В. Л., Сметан Д. С. Управління виробничими процесами сільськогосподарських підприємств з використанням блокчейн технологій в умовах забезпечення продовольчої безпеки. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2023. № 27. С. 52–56.
- Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л. Food Security Areas. Економіка розвитку систем. 2023. № 5 (2). С. 49–53.
- Вакуленко В. Л., Мялковський В. А. Зарубіжний досвід управління витратами сільськогосподарських підприємств в умовах російсько-української війни. Бізнес навігатор. 2022. № 3 (70). С. 38–46.
- Вакуленко В. Л., Мялковський В. А. Управління змінними витратами аграрного підприємства. Бізнес навігатор. 2022. № 2 (69). С. 72–75.
- Вакуленко В. Л. Шляхи підвищення економічної ефективності інтенсифікації виробництва продукції рослинництва повоєнного часу. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2022. № 24. С. 25–30.
- Вакуленко В. Л. Інтенсифікація як складова економічної ефективності виробництва зернових культур в умовах повоєнного періоду. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2022. № 4 (37). С. 15–22.
- Вакуленко В. Л. Інтенсифікація виробництва продукції рослинництва в умовах воєнного стану. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2022. № 2 (35). С. 20–30.
- Kvasha S., Vakulenko V., Vyshnivska B. Unmanned aerial vehicle market conditions and it's practical use in the agricultural sector of the economy. Three Seas Economic Journal. 2024. Vol. 5 (2). P. 14–22.
- Kvasha S., Vakulenko V. Theory of agricultural market regulation in the context of food security. Economics & Education. 2023. Vol. 8 (4). P. 34–38.
- Vakulenko V., Xiaowei L. Trends in the development of the system of information support for agricultural production in the conditions of guaranteeing food security. International Science Journal of Engineering & Agriculture. 2023. Vol. 2 (6). P. 23–30.
- Ljudvenko D., Khomovyi S., Tomilova-Yaremchuk N., Khomovyi M., Vakulenko V. Management accounting tools transformation for the needs of enterprise managers under martial law in Ukraine. Scientific Journal of Polonia University. 2023. Vol. 59 (4). P. 164–175.
- Vakulenko V., Liu X. Formation of information support system for the management of agricultural enterprises. Economics & Education. 2022. Vol. 7 (3). P. 6–11.
- Nidzelska T., Vakulenko V. Methodological Principles of Clustering in Agricultural Sector of Ukraine. Edukacja-Technika-Informatyka. 2018. Vol. 9 (2). P. 213–219.
- Вакуленко В., Сяовей Л. Особливості інформаційно-комунікаційних технологій сільськогосподарських підприємств Китаю. Економічний простір. 2024. Вип. 189. С. 333–336.
- Вакуленко В., Сяовей Л. Використання системи інформаційного забезпечення в управлінні діяльністю сільськогосподарських підприємств Китаю. Сталий розвиток економіки. 2024. Вип. 1 (48). С. 165–169.
- Вакуленко В., Сяовей Л. Тенденції розвитку інформаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств України та Китаю. Інфраструктура ринку. 2024. Вип. 76. С. 92–96.
- Вакуленко В., Сяовей Л., Мялковський В. Розвиток інноваційної інформаційнокомунікаційної системи сільськогосподарського виробництва Китаю та України. Економіка і управління бізнесом. 2023. Вип. 4 (14). С. 69–83.
- Братінова М. В., Вакуленко В. Л. Особливості зміни вартості земельних ділянок в умовах забезпечення продовольчої безпеки України. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2023. Вип. 4. С. 79–88.
- Вакуленко В. Л. Особливості ринку землі сільськогосподарського призначення в умовах сьогодення. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2018. Вип. 4. С. 34–41.
- Вакуленко В. Особливості впливу державної політики на розвиток аграрного сектору економіки. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2018. Вип. 21. Ч. 1. С. 35–37.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість: забезпечення стійкості продовольчих систем в умовах забезпечення продовольчої безпеки України

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кучер Анатолій Васильович

2. Anatolii V. Kucher

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5219-3404

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лагодієнко Володимир Вікторович

2. Volodymyr V. Lahodiienko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9768-5488

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний технологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 02071062

Місцезнаходження: вул. Канатна, Одеса, 65039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пугачов Микола Іванович
2. Mykola I. Puhachov

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.07.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7507-5870

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"

Код за ЄДРПОУ: 00496805

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03127, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Кваша Сергій Миколайович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Кваша Сергій Миколайович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Боярчук Сергій Васильович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна